

The Challenge and Pedagogical Approach in Entrepreneurial Education in Thai Universities Group 1 and Group 2

ความท้าทายและการจัดการเรียนการสอนด้านผู้ประกอบการ ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

Mullika Sungsanit¹ Sukumarl Koednok² Bongse Varavuddhi Muenyuddhi³ and Pattarapong Jaiboonlue⁴

มัลลิกา สังข์สนธิ¹ สุขุมล เกิดนอ² พงศ์วรารุทฒิ หมื่นยุดธิ³ และภัทรพงศ์ ไญบุญลือ⁴

¹Institute of Management Technology, Suranaree University of Technology

²Faculty of Business Administration, Vongchavalitkul University

³Institute of Digital Arts and Science, Suranaree University of Technology

⁴Center of Excellent for Entrepreneurship, Suranaree University of Technology

¹สำนักวิชาเทคโนโลยีการจัดการ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

²คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

³สำนักวิชาศาสตร์และศิลป์ดิจิทัล, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

⁴ศูนย์ความเป็นเลิศด้านความเป็นผู้ประกอบการ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

*Corresponding Author, e-mail: sukumarl_koe@vu.ac.th

Abstract

The objectives of this study were 1) to study the objectives and teaching approaches related to entrepreneurship and 2) to investigate the problems, obstacles, and challenges of teaching entrepreneurship to promote entrepreneurial skills for students in the context of university teaching in Thailand. The study involved 28 instructors affiliated with Thai universities ranked in the 1st and 2nd group, with 14 instructors from each group constituting 50 % of the universities in each group. The findings indicated that 71.43 % of the instructors aimed to encourage students to apply entrepreneurial skills (Education through Entrepreneurship). The teaching approach was found to promote students' ability to use entrepreneurial skills and learn how to create value for others. Additionally, the study identified the instructors' perspectives on the problems, obstacles, and challenges of teaching entrepreneurship. The challenges encompassed various dimensions such as university-level policies,

instructor perspectives, understanding the importance of entrepreneurial skills, and designing a curriculum that fosters a sustainable entrepreneurial mindset and lifestyle for students.

Keywords: Entrepreneurship Education, Entrepreneurship Pedagogy, Value Creation, Entrepreneurship, Intrapreneurship

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวัตถุประสงค์และรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนด้านผู้ประกอบการ และ 2) ศึกษาปัญหาและความท้าทายของการจัดการเรียนการสอนด้านผู้ประกอบการ เพื่อส่งเสริมทักษะผู้ประกอบการสำหรับนักศึกษา ในบริบทของการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยในประเทศไทยในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 โดยการศึกษาในครั้งนี้มีอาจารย์ผู้สอนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนด้านผู้ประกอบการที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 28 ท่าน จากมหาวิทยาลัยในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 จำนวนกลุ่มละ 14 ท่าน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 50 ของมหาวิทยาลัยในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 โดยจากผลการศึกษาพบว่า อาจารย์ผู้สอนด้านผู้ประกอบการ ร้อยละ 71.43 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนนำทักษะของผู้ประกอบการไปประยุกต์ใช้ (Education through entrepreneurship) ซึ่งพบว่ารูปแบบและแนวทางการเรียนการสอน (Pedagogical approach) เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้วิธีการสร้างคุณค่าให้แก่ผู้อื่นและนำทักษะของผู้ประกอบการไปประยุกต์ใช้ ซึ่งรูปแบบและแนวทางการเรียนการสอนดังกล่าวสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน และจากการศึกษาความเห็นของอาจารย์ผู้สอนถึงปัญหา อุปสรรค และความท้าทายของการจัดการเรียนการสอนด้านผู้ประกอบการพบว่าผู้สอนยังคงมีปัญหา อุปสรรค และความท้าทายในมิติต่าง ๆ เช่น นโยบายระดับมหาวิทยาลัย มิติของตัวอาจารย์ผู้สอน มิติการสร้างความรู้ความเข้าใจและความสำคัญของทักษะความเป็นผู้ประกอบการ และมิติด้านความท้าทายสำหรับการออกแบบหลักสูตรการสอนความเป็นผู้ประกอบการ

คำสำคัญ : การศึกษาด้านผู้ประกอบการ แนวทางการเรียนการสอนด้านผู้ประกอบการ การสร้างคุณค่า ความเป็นผู้ประกอบการ ความเป็นผู้ประกอบการในองค์กร

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันพบว่า การเรียนการสอนด้านผู้ประกอบการทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการหลังจากจบการศึกษา (Pittaway & Cope, 2007) ซึ่งสามารถเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur) สามารถประกอบกิจการเป็นของตนเอง และมีความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) หรืออีกนัยหนึ่งผู้เรียนสามารถทำงานในสายงานของผู้เรียน (Intrapreneur) โดยผู้เรียนมีคุณลักษณะและพฤติกรรมแบบผู้ประกอบการในการประกอบอาชีพในสายงานของตน (Intrapreneurship) ได้เช่นกัน (Baruah & Ward, 2014; Rahman, Hasibuan, Syah, Sagala, & Prayogo, 2022) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และรูปแบบการเรียนการสอนของผู้สอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนหลังจากจบการศึกษาเพื่อไปเป็นผู้ประกอบการ หรือเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะของผู้ประกอบการและนำทักษะของผู้ประกอบการไปประยุกต์ใช้ หรือให้ผู้เรียน

ได้ตระหนักและเข้าใจความเป็นผู้ประกอบการ (Lackéus, 2015; Scott, Penaluna, & Thompson, 2016) ซึ่งมีรูปแบบการเรียนการสอน หลักสูตร และวิธีการเรียนการสอนที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้สอน (Falkäng & Alberti, 2000; Hoppe, Westerberg, & Leffler, 2017) ดังนั้นการออกแบบหลักสูตร รูปแบบ และเนื้อหาของการเรียนการสอนจำเป็นต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (Hoppe et al., 2017) และต้องคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน (Gavigan et al., 2022) นอกจากนี้ การเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้ประกอบการ เพื่อส่งเสริมทักษะผู้ประกอบการให้แก่ผู้เรียนพบว่าคงมีปัญหา อุปสรรค และความท้าทาย เนื่องจากการศึกษาในรูปแบบใหม่ที่แตกต่างกันไปจากการเรียนการสอนในรูปแบบเดิม (Gibb, 2011; Lackéus, 2015) ดังนั้นวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อศึกษารูปแบบวิธีการ และวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน และศึกษาปัญหา อุปสรรค และความท้าทายของการจัดการเรียนการสอนด้านผู้ประกอบการ เพื่อส่งเสริมทักษะผู้ประกอบการสำหรับนักศึกษาในบริบทของการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยในประเทศไทย และเป็นการส่งเสริมจัดทำนโยบายที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะด้านผู้ประกอบการของผู้เรียนต่อไป

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาด้านผู้ประกอบการ (Entrepreneurial education)

ปัจจุบันมีรูปแบบการเรียนการสอนที่มีความคล้ายคลึงกันกับการเรียนการสอนด้านความเป็นผู้ประกอบการ เช่น การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based learning) (Tan & Ng, 2006) การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-based learning) (Jones & English, 2004) การเรียนรู้โดยการบริการสังคม (Service-learning) (Desplaces, Wergeles, & McGuigan, 2009) แต่อย่างไรก็ตาม มีความคล้ายคลึงและมีความแตกต่างระหว่างการเรียนการสอนด้านความเป็นผู้ประกอบการและรูปแบบอื่น ๆ ที่มีความคล้ายคลึงกัน โดยทุกรูปแบบการศึกษามีความคล้ายคลึงกันในเรื่องของการเน้นที่ปัญหา การลงมือทำจริง และมีการทำงานร่วมกัน (ยกเว้น Service-learning) แต่อย่างไรก็ตาม การศึกษาด้านผู้ประกอบการ (Entrepreneurial education) มีความแตกต่างที่เป็นเอกลักษณ์จากรูปแบบวิธีการเรียนการสอนอื่น ๆ โดยการศึกษาด้านผู้ประกอบการเป็นหนึ่งในวิธีการเรียนการสอนที่นอกจากผู้เรียนได้เน้นที่ปัญหา (Problem) ยังส่งเสริมและเน้นให้ผู้เรียนได้มองหาโอกาส (Opportunity) เน้นให้ผู้เรียนได้สร้างบางสิ่ง (Artifact creation) โดยอาจเป็นสิ่งใหม่ ๆ หรือนวัตกรรม (Newness/innovativeness) และนำไปทดลองซ้ำกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง (Iterative experiment) เพื่อให้เกิดการสร้างคุณค่า (Value creation) ให้แก่ผู้อื่น ผู้มีส่วนร่วม หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังตารางที่ 2.1 จากความแตกต่างที่เป็นเอกลักษณ์ของรูปแบบการศึกษาด้านผู้ประกอบการที่แตกต่างจากรูปแบบอื่น ๆ จึงทำให้ผู้เรียนเกิดแรงกระตุ้นแรงจูงใจ (Motivation) ผู้เรียนได้ประสบการณ์ในการเรียนรู้ ด้านการมีส่วนร่วม และการเรียนรู้เชิงลึก มากกว่ารูปแบบวิธีการเรียนการสอนอื่น ๆ ที่มีความคล้ายคลึงกัน

Table 1 Comparison of pedagogical approaches between Entrepreneurial education and similarity stated entrepreneurial education approach.

การเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนการสอนที่มีลักษณะคล้ายกับการเรียนการสอนด้านผู้ประกอบการ

Major focus on...	Entrepreneurial education	Problem-based learning	Project-based learning	Service-learning
...problems	✓	✓	✓	✓
...opportunities	✓			
...authenticity	✓	✓	✓	✓
...artifact creation	✓		✓	
...iterative experimentation	✓			
...real world (inter-) action	✓			✓
...value creation to external stakeholders	✓			✓
...team-work	✓	✓	✓	
...work across extended periods of time	✓		✓	✓
...newness/ innovativeness	✓			
...risk of failure	✓			

หมายเหตุ : ดัดแปลงมาจาก Lackeus (2015)

ปัจจุบันมีความหลากหลายของการศึกษาด้านผู้ประกอบการ นำไปสู่ความเข้าใจคลาดเคลื่อนในวัตถุประสงค์ของการศึกษา การออกแบบหลักสูตร รูปแบบและวิธีการเรียนการสอนด้านผู้ประกอบการ เนื่องจากนิยามที่มีความหลากหลายของการเรียนการสอนด้านผู้ประกอบการ โดย Erkkilä (2000) ได้แบ่งการศึกษาด้านผู้ประกอบการ (Entrepreneurial education) แบ่งออกเป็น 2 มุมมอง 1) มุมมองด้านการสร้างธุรกิจ (start-up perspective) โดยในมุมมองนี้เน้นให้ผู้เรียนเกิดความตระหนัก เกิดการรับรู้ มีทัศนคติที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการ และสามารถเริ่มต้นสร้างธุรกิจ (Venture creation) เพื่อเป็นทางเลือกหนึ่งในการประกอบอาชีพหลังจากจบการศึกษา และ 2) มุมมองด้านการดำเนินการธุรกิจ (Enterprising perspective) เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีลักษณะ แนวคิด และวิธีการคิดแบบผู้ประกอบการ ดังนั้นจึงสามารถแบ่งวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนได้ออกเป็น 4 รูปแบบ 1) การศึกษาเกี่ยวกับ (about) ผู้ประกอบการ 2) การศึกษาใน (in) การประกอบการ 3) การศึกษาเพื่อ (for) เป็นผู้ประกอบการ และ 4) การศึกษาผ่าน (through) ผู้ประกอบการ (Hoppe et al., 2017) โดยรูปแบบที่แตกต่างกันส่งผลทำให้มีแนวทางการเรียนการสอน (Pedagogical approach) มีความแตกต่างกันเช่นกัน (Falkäng & Alberti, 2000) โดยการศึกษาเพื่อ (for) เป็นผู้ประกอบการ คือ การศึกษาที่เน้นผู้เรียนมีความสามารถสร้างและดำเนินการกิจการของตนได้หลังจากจบการศึกษา (Henry & Lewis, 2018; Jamieson, 1984) โดยเนื้อหาจะเน้นไปที่ทักษะใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการที่ผู้เรียนมีความต้องการศึกษา ทักษะนั้น ๆ ซึ่งจะแตกต่างจากการศึกษาใน (in) การผู้ประกอบการ โดยเนื้อหาการสอนจะครอบคลุมทักษะของการ

ประกอบการทั้งหมด (Hoppe et al., 2017) การเรียนการสอนในรูปแบบการศึกษาผ่าน (through) ผู้ประกอบการ เป็นการศึกษาถึงการประกอบกิจการของผู้ประกอบการ และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักและวิธีการสร้างคุณค่าให้แก่ผู้อื่น อาจเป็นคุณค่าทางเศรษฐกิจ สังคม หรือสิ่งแวดล้อมก็ได้เช่นกัน (Real-life social, cultural or economic value to stakeholders) ไม่ใช่เพียงแต่การเน้นกำไรที่เป็นตัวเงิน (Profit) เพียงอย่างเดียว (Lackéus, 2015) และการศึกษาเกี่ยวกับ (about) ผู้ประกอบการ มีวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้ เกิดการรับรู้ และมีทัศนคติที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการและสามารถเป็นทางเลือกหนึ่งในการประกอบอาชีพหลังจากจบการศึกษา (Henry & Lewis, 2018) การเรียนการสอนที่มีวัตถุประสงค์การศึกษาเพื่อให้ผู้เรียน (for) เป็นผู้ประกอบการ และให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิด ทัศนคติแบบผู้ประกอบการ (through) คือการเรียนการสอนเพื่อสร้างคุณค่าให้แก่ผู้อื่น ซึ่งจำเป็นต้องเสริมสร้างสมรรถนะด้านผู้ประกอบการ (Entrepreneurial competencies) ซึ่งประกอบไปด้วยสมรรถนะทางวิชาการ (Cognitive competencies) และสมรรถนะทางพฤติกรรม (Non-cognitive competencies) โดยการเสริมสร้างสมรรถนะทางพฤติกรรมของผู้เรียน สามารถเกิดจากการเรียนการสอนด้านผู้ประกอบการ เนื่องเป็นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์จากการเรียนรู้ (Experiential learning) โดยจากการลงมือปฏิบัติ (Learning-by-doing) เน้นการทำงานร่วมกันของผู้เรียนจากต่างศาสตร์วิชา จึงสามารถก่อให้เกิดสมรรถนะทางพฤติกรรม (Kozlinska, Rebmann, & Mets, 2023; Yeung, 2015)

การดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บข้อมูลในครั้งนี้เพื่อทำการหาข้อมูลด้านการจัดการเรียนการสอน สถานภาพ และความท้าทายของการเรียนการสอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิชาความเป็นผู้ประกอบการ จากอาจารย์ผู้สอนวิชาดังกล่าวจากมหาวิทยาลัยในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 โดยกลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) อาจารย์ผู้สอนจากมหาวิทยาลัยในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ที่มีประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาดังกล่าว

เครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามออนไลน์เพื่อสำหรับแบบสอบถามงานวิจัยสำหรับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเติมข้อความ (Open end) และแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

2) การจัดการเรียนการสอนด้านความเป็นผู้ประกอบการ โดยสอบถามวัตถุประสงค์ที่คาดหวังในการจัดการเรียนการสอน และเทคนิค แนวทางการสอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับด้านความเป็นผู้ประกอบการ โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบเติมข้อความ และส่วนแบบสอบถามสำหรับอาจารย์ผู้สอนถึงเทคนิค วิธีการ และแนวทางการสอน โดยใช้มาตรวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 3 ระดับ คือ ใช้มากที่สุด ใช้น้อยที่สุด และไม่ใช่เลย

3) แบบสอบถามด้านสถานภาพ อุปสรรค และความท้าทายของการจัดการสอนด้านความเป็นผู้ประกอบการ โดยแบบสอบถามในส่วนนี้เป็นแบบสอบถามเชิงความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อข้อคำถาม โดยใช้มาตรวัดแบบมาตรา

ส่วนประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดย ระดับที่ 1 ไม่เห็นด้วยมากที่สุด ระดับที่ 2 ไม่เห็นด้วย ระดับที่ 3 เห็นด้วยปานกลาง ระดับที่ 4 เห็นด้วย ระดับที่ 5 เห็นด้วยมากที่สุด โดยแบบสอบถามในส่วนนี้แบ่งออกเป็น 4 มิติ ดังนี้ 1) มิติด้านสถานภาพของนโยบายระดับมหาวิทยาลัย 2) มิติด้านสถานภาพของอาจารย์ผู้สอน 3) มิติด้านความท้าทายสำหรับการสร้างความเข้าใจและความสำคัญของทักษะความเป็นผู้ประกอบการ 4) มิติด้านความท้าทายสำหรับการออกแบบหลักสูตรการสอนความเป็นผู้ประกอบการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาพัฒนาเป็นแบบสอบถามออนไลน์ และส่งแบบสอบถามดังกล่าวไปยังอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับด้านการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการที่สังกัดในมหาวิทยาลัยกลุ่ม 1 และกลุ่ม 2

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

แบบสอบถามในส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามในรูปแบบเชิงพรรณนา โดยคิดเป็นค่าร้อยละต่าง ๆ และผู้วิจัยได้จัดอันดับรูปแบบการจัดการเรียนการสอน วัตถุประสงค์ที่คาดหวังในการจัดการเรียนการสอน และเทคนิควิธีการสอนของแบบสอบถามในส่วนที่ 2 เพื่อนำไปสรุปและอภิปรายผลการศึกษาต่อไป แบบสอบถามในส่วนที่ 3 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลความเห็นต่อสถานภาพ อุปสรรค ความท้าทายของการเรียนการสอนในรายวิชาดังกล่าวในรูปแบบค่าทางสถิติ เช่น ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำมาแปลผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นตามอันตรภาคชั้น

ผลการศึกษา

จากการศึกษาในครั้งนี้มีอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องดังกล่าว จำนวน 28 ราย โดยมีอาจารย์ผู้สอน แบ่งออกเป็นเพศชายจำนวน 18 ท่าน เพศหญิงจำนวน 10 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 64.29 และ 35.71 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ช่วงอายุเฉลี่ยของอาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดคือ 41-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 50 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด อาจารย์ผู้สอนจบการศึกษาในระดับปริญญาเอกมากที่สุด จำนวน 12 ท่าน และปริญญาโทจำนวน 2 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 85.71 และ 14.29 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ประวัติการทำงานภาคเอกชน พบว่าอาจารย์ผู้สอนด้านผู้ประกอบการมีประสบการณ์ทำงานในภาคเอกชนจำนวน 11 ท่าน ไม่เคยทำงานภาคเอกชนจำนวน 3 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 78.57 และ 21.43 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด อาจารย์ผู้สอนด้านผู้ประกอบการสังกัดมหาวิทยาลัยในกลุ่ม 1 จำนวน 9 มหาวิทยาลัย และกลุ่ม 2 จำนวน 7 มหาวิทยาลัย โดยมีอาจารย์ผู้สอนที่ตอบแบบสอบถาม กลุ่มละจำนวน 28 ท่าน โดยมีจำนวนมหาวิทยาลัยในกลุ่ม 1 ทั้งหมด 8 มหาวิทยาลัย และมีจำนวนมหาวิทยาลัยในกลุ่ม 2 ทั้งหมด 8 มหาวิทยาลัย

ประวัติการจบการศึกษาของอาจารย์ผู้สอนฯ เมื่อจัดกลุ่มตามมาตรฐานการจัดจำแนกการศึกษาตาม (ISCED, 2013) สามารถแบ่งตามกลุ่มสาขาหลัก (Broad field) โดยพบว่าอาจารย์ผู้สอนร้อยละ 53.57 จบการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารธุรกิจและ กฎหมาย ร้อยละ 17.85 จบการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับด้านวิศวกรรม, อุตสาหกรรมและการก่อสร้าง ร้อยละ 14.28 จบการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับด้านวิทยาศาสตร์ ธรรมชาติ, คณิตศาสตร์ และสถิติ ร้อยละ 7.14 จบ

การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับด้านสังคมศาสตร์, วารสารศาสตร์และสารสนเทศ ร้อยละ 3.57 จบการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับด้านสุขภาพและสวัสดิการ ร้อยละ 3.57 จบการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับด้านงานบริการ ดังตารางที่ 3

Table 2 Demographic characteristics of respondents.

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ	จำนวนรวม	ร้อยละ
ชาย	18	64.29
หญิง	10	35.71
รวม	28	100
ระดับช่วงอายุ	จำนวนรวม	ร้อยละ
< 30	1	3.57
30-35	2	7.14
36-40	7	25.00
41-45	5	17.86
46-50	7	25.00
51-55	4	14.29
56-60	1	3.57
> 60	1	3.57
รวม	28	100
ระดับการศึกษาสูงสุด	จำนวนรวม	ร้อยละ
ปริญญาโท	3	10.71
ปริญญาเอก	25	89.29
รวม	28	100.00
ประสบการณ์ทำงานภาคเอกชน	จำนวนรวม	ร้อยละ
เคยทำงานภาคเอกชน	17	60.71
ไม่เคยทำงานภาคเอกชน	11	39.29
รวม	28	100.00
มหาวิทยาลัยต้นสังกัด	จำนวนรวม	ร้อยละ
มหาวิทยาลัยกลุ่มที่ 1	14	50.00
มหาวิทยาลัยกลุ่มที่ 2	14	50.00
รวม	28	100.00

Table 3 Instructor Educational background divided according to international standards for classification of education.

ประวัติการจบการศึกษาของอาจารย์ผู้สอนด้านผู้ประกอบการ แบ่งตามมาตรฐานสากลการจัดจำแนกการศึกษา

กลุ่มสาขาหลัก	กลุ่มสาขาวิชาย่อย	จำนวน	ร้อยละ
03 Social science, journalism, and information	031 Social and behavioral science	2	7.14
04 Business, administration, and law	041 Business administration	14	50.00
	048 Inter-disciplinary programs and qualifications involving business, administration, and law	1	3.57
05 Natural sciences, mathematics, and statistics	050 Natural sciences, mathematics and statistics not further defined	1	3.57
	051 Biological and related sciences	2	7.14
	054 Mathematics and statistics	1	3.57
07 Engineering, manufacturing, and construction	071 Engineering and engineering trades	3	10.71
	072 Manufacturing and processing	2	7.14
09 Health and welfare	091 Health	1	3.57
10 Services	101 Personal services	1	3.57
รวม		28	100

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาพบว่าวัตถุประสงค์ที่คาดหวังของอาจารย์ผู้สอนจากการจัดการเรียนการสอนด้านความเป็นผู้ประกอบการ ร้อยละ 71.43 ของอาจารย์ผู้สอนด้านผู้ประกอบการ คาดหวังให้นักศึกษาได้นำทักษะความเป็นผู้ประกอบการไปประยุกต์ใช้ (Education through entrepreneurship) ร้อยละ 14.28 ของอาจารย์ผู้สอนด้านผู้ประกอบการ คาดหวังเพื่อให้นักศึกษาไปเป็นผู้ประกอบการ (Education for entrepreneurship) และคาดหวังเพื่อให้นักศึกษาได้เข้าใจความเป็นผู้ประกอบการ (Education about entrepreneurship)

Table 4 Objective expectation from Entrepreneurial education.

วัตถุประสงค์ที่คาดหวังจากการจัดการเรียนการสอนด้านความเป็นผู้ประกอบการ		
วัตถุประสงค์ที่คาดหวังจากการจัดการเรียนการสอนด้านความเป็นผู้ประกอบการ	จำนวนรวม	ร้อยละ
เพื่อให้นักศึกษาได้ นำทักษะความเป็นผู้ประกอบการไปประยุกต์ใช้ (Education through entrepreneurship)	20	71.43
เพื่อให้นักศึกษา ไปเป็นผู้ประกอบการ (Education for entrepreneurship)	4	14.28
เพื่อให้นักศึกษาได้ เข้าใจความเป็นผู้ประกอบการ (Education about entrepreneurship)	4	14.28
รวม	28	100

เทคนิคการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับความเป็นผู้ประกอบการที่ใช้มากที่สุด พบว่าจากผลการศึกษาร้อยละ 82.14 ของอาจารย์ผู้สอนด้านผู้ประกอบการได้ใช้ 3 เทคนิคของการเรียนการสอนด้านผู้ประกอบการดังต่อไปนี้มากที่สุดเป็นอันดับที่ 1 คือ ให้นักศึกษาได้ฝึกการวิจารณ์และถกประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญทางวิชาการ (Group discussions) ให้นักศึกษาได้สร้างโครงการ (Project) จากการเรียนรู้ในประเด็นกรณีศึกษาต่าง ๆ ที่นักศึกษาสนใจ (Project / case based work) และให้นักศึกษาได้ทดลองสร้างโมเดลธุรกิจ (Business model generation) ผลการศึกษาพบว่า ร้อยละ 75.00 ของอาจารย์ผู้สอนด้านผู้ประกอบการได้ใช้ 2 เทคนิคของการเรียนการสอนด้านผู้ประกอบการดังต่อไปนี้มากที่สุดเป็นอันดับที่ 2 คือ ให้นักศึกษาได้ทดลองเขียนแผนธุรกิจอย่างง่าย (“Dry” business plan writing) และให้นักศึกษานำเสนอโมเดลธุรกิจหรือทดลองจำหน่ายผลิตภัณฑ์กับกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย (Pitching/ selling to external) และพบว่าร้อยละ 71.43 ของอาจารย์ผู้สอนด้านผู้ประกอบการได้ใช้ 2 เทคนิคของการเรียนการสอนด้านผู้ประกอบการดังต่อไปนี้มากที่สุดเป็นอันดับที่ 3 คือ มอบหมายการบ้านให้นักศึกษา (Homework assignment) และให้นักศึกษาได้ลองฝึกค้นหาโอกาสทางธุรกิจ (Opportunity mapping)

เทคนิคการจัดการเรียนการสอนด้านผู้ประกอบการที่ใช้น้อยที่สุด 3 อันดับแรก พบว่าร้อยละ 64.29 ของอาจารย์ผู้สอนด้านผู้ประกอบการได้ใช้เทคนิคดังต่อไปนี้ที่น้อยที่สุดเป็นอันดับที่ 1 จำนวน 2 เทคนิค คือ 1) การบรรยาย (Lectures) 2) ให้นักศึกษาเขียนประมาณการทางการเงิน (Financial projection) พบว่าร้อยละ 57.14 ของอาจารย์ผู้สอนด้านผู้ประกอบการได้ใช้เทคนิคดังต่อไปนี้ที่น้อยที่สุดเป็นอันดับที่ 2 จำนวน 1 เทคนิค คือ การใช้เทคนิคส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้ และปรึกษาจากผู้มีประสบการณ์ (Guest lectures) และพบว่าร้อยละ 50.00 ของอาจารย์ผู้สอนด้านผู้ประกอบการได้ใช้เทคนิคดังต่อไปนี้ที่น้อยที่สุดเป็นอันดับที่ 2 จำนวน 1 เทคนิค คือ ให้นักศึกษาได้เรียนรู้ ค้นคว้าข้อมูลผ่านบทความทางวิชาการ (Literature study)

และเทคนิคการจัดการเรียนการสอนด้านผู้ประกอบการ โดยอาจารย์ผู้สอนไม่ได้ใช้ในการเรียนการสอนฯ 3 อันดับแรก พบว่าร้อยละ 46.43 ของอาจารย์ผู้สอนไม่ได้ใช้เทคนิคเป็นอันดับที่ 1 คือ ให้นักศึกษาได้ไปฝึกงาน/เป็นนักศึกษาแลกเปลี่ยนด้านความเป็นผู้ประกอบการ (Traineeships/internship) พบว่าร้อยละ 28.57 ของอาจารย์ผู้สอนไม่ได้ใช้เทคนิคดังต่อไปนี้ เป็นอันดับที่ 2 ให้นักศึกษาได้พัฒนาโมเดลธุรกิจและผลิตภัณฑ์ร่วมกับพันธมิตร (Partner)

(Co-creation with partner) และพบว่าร้อยละ 25.00 ของอาจารย์ผู้สอนไม่ได้ใช้เทคนิคดังต่อไปนี้ เป็นอันดับที่ 3 คือ ให้นักศึกษาได้ตั้งธุรกิจและดำเนินการจริง (Venture creation program)

Table 5 Pedagogical approach in Entrepreneurial related courses.

วิธีการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับด้านผู้ประกอบการ

	อันดับที่ 1	อันดับที่ 2	อันดับที่ 3
ใช้บ่อยที่สุด	- Group discussions - Project/case-based work - Business model generation (82.14 %)	- Dry business plan writing - Pitching/selling to external (75.00 %)	- homework assignment - Opportunity mapping (71.43 %)
ใช้น้อยที่สุด	- Lectures - Financial projection (64.29 %)	- Guest Lectures - Literature study (57.14 %)	- Literature study (50.00 %)
ไม่ใช้เลย	- Traineeships/internship (46.43 %)	- Co-creation with partner (28.57 %)	- Venture creation program (25 %)

Table 6 The status and challenges in Entrepreneurial education in the 1st and 2nd groups of Thai University context.

สถานภาพและความท้าทายของการสอนวิชาด้านความเป็นผู้ประกอบการในบริบทของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

สถานภาพของการสอนด้านวิชาความเป็นผู้ประกอบการ ในมิตินโยบายระดับมหาวิทยาลัย	M	SD	ความเห็น (ระดับ)
มหาวิทยาลัยของท่านมีนโยบายสนับสนุนให้นักศึกษา มีทักษะความเป็นผู้ประกอบการ โดยประกาศออกมาและชี้แจงอย่างชัดเจน	4.36	0.73	มากที่สุด
มหาวิทยาลัยของท่านมีการสนับสนุน หน่วยบ่มเพาะ (Incubator) อย่างชัดเจน	4.11	0.99	มาก
มหาวิทยาลัยของท่านมีการสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการสำหรับนักศึกษา	4.07	0.81	มาก
มหาวิทยาลัยของท่านมีการให้การสนับสนุนและจัดตั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การเรียนรู้ทักษะผู้ประกอบการอย่างชัดเจน	4.00	1.19	มาก
มหาวิทยาลัยของท่านมีการสนับสนุนสถานที่ให้นักศึกษาสามารถพัฒนางานร่วมกัน	3.86	0.89	มาก
มหาวิทยาลัยของท่านมีการสนับสนุน หน่วยงานทรัพย์สินทางปัญญา อย่างชัดเจน	3.82	0.98	มาก
มหาวิทยาลัยของท่านมีการสนับสนุนให้นักศึกษาได้พบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้ประกอบการจริง	3.75	0.97	มาก
มหาวิทยาลัยของท่านมีการสนับสนุนอย่างดีด้านอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการใหม่	3.72	1.08	มาก
มหาวิทยาลัยของท่านมีการสนับสนุนอาคารสถานที่ อุปกรณ์การเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อการเรียนการสอนด้านความเป็นผู้ประกอบการ	3.69	1.02	มาก
มหาวิทยาลัยของท่านมีโครงสร้าง (Structure) และหลักสูตร (Course) ด้านความเป็นผู้ประกอบการ ในทุกระดับของการศึกษา	3.64	1.19	มาก
มหาวิทยาลัยของท่านมีการสนับสนุนการสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์/บริการ (Prototype)	3.32	0.90	ปานกลาง
มหาวิทยาลัยของท่านมีนโยบายสนับสนุนให้บุคลากรมีทักษะความเป็นผู้ประกอบการอย่างชัดเจน	3.21	1.07	ปานกลาง
มหาวิทยาลัยของท่านมีการสนับสนุนกองทุน/เงินทุนเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ	3.18	0.94	ปานกลาง
มหาวิทยาลัยของท่านมีการให้ใบรับรองประกาศนียบัตรด้านความผู้ประกอบการจากศูนย์ฝึกอบรมหรือหลักสูตร	2.96	1.14	ปานกลาง
สถานภาพสอนวิชาด้านความเป็นผู้ประกอบการ ในมิติด้านผู้สอน			
การสอนนักศึกษาจำนวนครั้งละมาก ๆ ภายในห้องเรียนเดียว เป็นความท้าทายอย่างสูงต่อประสิทธิภาพในการสอนด้านความเป็นผู้ประกอบการ	4.46	0.79	มากที่สุด
วิธีการสอนนักศึกษาแบบออนไลน์ เป็นความท้าทายอย่างสูงต่อประสิทธิภาพในการสอนด้านความเป็นผู้ประกอบการ	4.07	1.02	มาก

สถานภาพสอนวิชาด้านความเป็นผู้ประกอบการ ในมิติด้านผู้สอน	M	SD	ความเห็น (ระดับ)
ท่านคิดว่าท่านมีองค์ความรู้ด้านความเป็นผู้ประกอบการที่สอดคล้องกับปัจจุบันและทันสมัยอยู่เสมอ	3.96	0.92	มาก
ท่านมีความรู้ความเข้าใจด้านการวัดผลและการประเมินผลนักศึกษาที่ผ่านการเรียนวิชาด้านความเป็นผู้ประกอบการ	3.82	0.86	มาก
ท่านมีประสบการณ์ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม	3.79	0.99	มาก
ความแตกต่างระหว่างวัยของผู้สอนและนักศึกษา เป็นอุปสรรคในการสอนความเป็นผู้ประกอบการ	2.36	1.25	น้อย
สถานภาพการสอนวิชาด้านความเป็นผู้ประกอบการ ในมิติการสร้างความรู้ความเข้าใจ และความสำคัญของทักษะความเป็นผู้ประกอบการ			
ท่านคิดว่าการทำให้ฝ่ายสนับสนุนการศึกษาจากภายในคณะ/ภาควิชาเข้าใจความหมายและความสำคัญของความเป็นผู้ประกอบการที่ถูกต้อง เป็นเรื่องที่ท้าทายอย่างมาก	3.89	1.26	มาก
ท่านคิดว่าการทำให้นักศึกษาจากต่างคณะ/ภาควิชาเข้าใจความหมายและความสำคัญของความเป็นผู้ประกอบการที่ถูกต้องเป็นเรื่องที่ท้าทาย	3.82	1.16	มาก
ท่านคิดว่าการทำให้บุคลากรระดับผู้บริหารมหาวิทยาลัยเข้าใจความหมายและความสำคัญของความเป็นผู้ประกอบการที่ถูกต้องเป็นเรื่องที่ท้าทายอย่างมาก	3.82	1.31	มาก
ท่านคิดว่าการทำให้บุคลากรทางการศึกษา ฝ่ายสนับสนุนจากต่างคณะ/ภาควิชาเข้าใจความหมายและความสำคัญของความเป็นผู้ประกอบการที่ถูกต้องเป็นเรื่องที่ท้าทายอย่างมาก	3.82	1.19	มาก
ท่านคิดว่าการทำให้อาจารย์ภายในคณะ/ภาควิชาเข้าใจความหมายและความสำคัญของความเป็นผู้ประกอบการที่ถูกต้องเป็นเรื่องที่ท้าทายอย่างมาก	3.75	1.21	มาก
ท่านคิดว่าการทำให้นักศึกษาในคณะ/ภาควิชาเข้าใจความหมายและความสำคัญของความเป็นผู้ประกอบการที่ถูกต้องเป็นเรื่องที่ท้าทายอย่างมาก	3.75	1.27	มาก
ท่านคิดว่าการทำให้อาจารย์ต่างคณะ/ภาควิชาเข้าใจความหมายและความสำคัญของความเป็นผู้ประกอบการที่ถูกต้องเป็นเรื่องที่ท้าทายอย่างมาก	3.64	1.13	มาก
สถานภาพของการสอนวิชาด้านความเป็นผู้ประกอบการ ในมิตินักศึกษา			
การสอนในรายวิชาความเป็นผู้ประกอบการ พบว่านักศึกษายังไม่กล้าเสี่ยง ไม่ชอบความท้าทาย และไม่กล้าออกจาก comfort zone	3.64	0.78	มาก
นักศึกษายังไม่มีทักษะการทำงานร่วมกันกับเพื่อนต่างสาขา/ศาสตร์	3.36	0.87	ปานกลาง

สถานภาพของการสอนวิชาด้านความเป็นผู้ประกอบการ ในมิตินักศึกษา	M	SD	ความเห็น (ระดับ)
นักศึกษายังไม่สนใจเรียนวิชาด้านความเป็นผู้ประกอบการ	2.79	1.1	ปานกลาง
นักศึกษายังไม่เห็นความสำคัญของทักษะความเป็นผู้ประกอบการ	2.79	1.1	ปานกลาง
สถานภาพของการสอนวิชาด้านความเป็นผู้ประกอบการ ในมิติหลักสูตรการสอนความเป็นผู้ประกอบการ			
ท่านสามารถออกแบบหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถฝึกปฏิบัติและลองผิดลองถูกได้	3.96	0.69	มาก
ท่านสามารถออกแบบหลักสูตรให้ตรงกลุ่มเป้าหมาย และสอดคล้องต่อความต้องการของนักศึกษา	3.86	0.71	มาก
ท่านสามารถออกแบบหลักสูตรเพื่อให้นักศึกษาเกิดการบูรณาการทำงานร่วมกันจากต่างคณะภาควิชา	3.61	0.83	มาก

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า ร้อยละ 71.43 ของอาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถาม มีวัตถุประสงค์การสอนด้านผู้ประกอบการ คือ เพื่อให้นักศึกษาได้นำทักษะความเป็นผู้ประกอบการไปประยุกต์ใช้ (Education through entrepreneurship) โดยวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนในรูปแบบดังกล่าว คือ การเรียนการสอนเพื่อการสร้างคุณค่าให้กับผู้อื่น โดยผ่านกระบวนการ วิธีการคิด และประสบการณ์ของผู้ประกอบการ (Kyrö, 2005) จากวัตถุประสงค์ดังกล่าว รูปแบบการเรียนการสอนด้านผู้ประกอบการ จำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนแบบเชิงปฏิบัติการ (Action-based entrepreneurial education) ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จากการลงมือปฏิบัติ จึงจะทำให้ผู้เรียนมีสมรรถนะแบบผู้ประกอบการ (Kozlinska et al., 2023) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในครั้งนี้พบว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้สอนด้านผู้ประกอบการใช้มากที่สุดคือ การลงมือปฏิบัติ โดยให้นักศึกษาได้สร้างโครงการ (Project) จากการเรียนรู้ในประเด็นกรณีศึกษาต่าง ๆ ที่นักศึกษาสนใจ (Project/case-based work) หรือให้นักศึกษาได้ทดลองสร้างโมเดลธุรกิจ (Business model generation) เพื่อที่จะให้ผู้เรียนได้ฝึกเรียนรู้ถึงวิธีการสร้างบางสิ่ง (Artifacts) เช่น สิ่งประดิษฐ์ สินค้าหรือบริการ จากการเรียนการสอนรูปแบบโครงการ (Project) ของผู้เรียน แต่อย่างไรก็ตาม สิ่งประดิษฐ์ดังกล่าวยังไม่ได้ถูกส่งมอบไปยังผู้อื่นหรือยังไม่ถูกจัดตั้งหรือพัฒนาในขั้นจัดตั้งธุรกิจ แต่เป็นเพียงแค่การเรียนรู้ถึงวิธีการสร้างคุณค่าเพื่อผู้อื่นเท่านั้น (Lackéus, 2013) ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของผู้สอนด้านผู้ประกอบการ คือ เพื่อให้นักศึกษาได้นำทักษะความเป็นผู้ประกอบการไปประยุกต์ใช้ (through) นอกจากนี้ผู้สอนยังให้ผู้เรียนได้ฝึกทำงานเป็นกลุ่ม โดยให้นักศึกษาได้ฝึกการวิจารณ์และถกประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญทางวิชาการ (Group discussions) ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการศึกษาแบบผู้ประกอบการที่จะต้องดำเนินการศึกษาในรูปแบบกลุ่มเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านผู้ประกอบการและการสร้างคุณค่าให้แก่ผู้อื่นของผู้เรียน (Lackéus, 2015; Rasmussen & Nybye, 2013)

ด้านสถานภาพ ความท้าทายต่อการเรียนการสอนและการสนับสนุนด้านผู้ประกอบการในความเห็นของผู้สอนด้านผู้ประกอบการของมหาวิทยาลัยกลุ่ม 1 และกลุ่ม 2 พบว่าไม่พบความท้าทายในมิติของการออกแบบหลักสูตรการสอน ความเป็นผู้ประกอบการ ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้สอนส่วนใหญ่มีความเข้าใจถึงความสำคัญของการเรียนแบบเชิงปฏิบัติการ โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการเรียนรู้เป็นกลุ่มจากต่างภาควิชา แต่อย่างไรก็ตาม พบว่ามีความท้าทายที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนด้านผู้ประกอบการ ดังนี้ ความท้าทายในมิติของนโยบายระดับองค์กร/มหาวิทยาลัย ความท้าทายในมิติด้านผู้สอน ความท้าทายในมิติด้านการสร้างความเข้าใจและความสำคัญของทักษะความเป็นผู้ประกอบการ และความท้าทายในมิติด้านนักศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องจากการเรียนการสอนด้านผู้ประกอบการเป็นการศึกษาในรูปแบบใหม่ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งแตกต่างจากการเรียนการสอนในรูปแบบเดิมที่เน้นผู้สอนเป็นศูนย์กลาง

ข้อเสนอแนะ

การเรียนการสอนด้านผู้ประกอบการมีความหลากหลายในมิติของวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน เนื่องจากนิยามของความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) ที่หลากหลาย ซึ่งส่งผลต่อรูปแบบการเรียนการสอนด้านผู้ประกอบการ (Entrepreneurship pedagogy) ทั้งนี้ รูปแบบการเรียนการสอนด้านผู้ประกอบการที่แตกต่างกัน สามารถ

ทำให้ผู้เรียนมีสมรรถนะของผู้ประกอบการ (Entrepreneurial competencies) มีความแตกต่างกันเช่นกัน โดยการเรียนการสอนลงมือปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เช่น การศึกษาเพื่อ (for) การศึกษาใน (in) และการศึกษาผ่าน (through) ผู้ประกอบการ โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์จากการเรียนรู้ (Experiential learning) จากการลงมือปฏิบัติ (Learning-by-doing) เน้นการทำงานร่วมกันของผู้เรียนจากต่างศาสตร์วิชา จึงก่อให้เกิดสมรรถนะทางวิชาการ (Cognitive competencies) และสมรรถนะทางพฤติกรรม (Non-cognitive competencies) แต่อย่างไรก็ตาม การเรียนการสอนเกี่ยวกับ (about) ผู้ประกอบการ เป็นการเรียนการสอนในเชิงทฤษฎีที่ก่อให้เกิดสมรรถนะทางวิชาการ และไม่ก่อให้เกิดสมรรถนะผู้ประกอบการของผู้เรียน (Kozlinska et al., 2023) ดังนั้นการกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นในการออกแบบรูปแบบการเรียนการสอน นอกจากนี้ การสร้างความเข้าใจกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนด้านผู้ประกอบการเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการออกแบบนโยบายเพื่อสนับสนุนการศึกษาด้านผู้ประกอบการ และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสมรรถนะด้านผู้ประกอบการตรงตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนด้านผู้ประกอบการ

กิตติกรรมประกาศ

ได้รับเงินอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม และกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (รหัสโครงการ FF2-205-65-12-09)

References

- Baruah, B., & Ward, A. (2014). Enhancing intrapreneurial skills of students through entrepreneurship education. *2014 Information Technology Based Higher Education and Training (ITHET)*, 1-6.
- Desplaces, D. E., Wergeles, F., & McGuigan, P. J. (2009). Economic Gardening through Entrepreneurship Education. *Industry and Higher Education*, 23, 473-484.
- Erkkilä, K. (2000). *Entrepreneurial education: mapping the debates in the United States*, the United Kingdom and Finland: Taylor & Francis.
- Falkäng, J., & Alberti, F. (2000). The assessment of entrepreneurship education. *Industry and Higher Education*, 14(2), 101-108.
- Gavigan, S., Clitan, I., Briones Penalver, A. J., McQuillan, D., Stan, O., & Christou, A. (2022). *Supporting Educators Towards More Inclusive Design of Entrepreneurship Courses*.
- Gibb, A. (2011). Concepts into practice: meeting the challenge of development of entrepreneurship educators around an innovative paradigm: The case of the International Entrepreneurship Educators' Programme (IEEP). *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 17(2), 146-165.
- Henry, C., & Lewis, K. (2018). A review of entrepreneurship education research: Exploring the contribution of the Education+ Training special issues. *Education+ Training*, 60(3), 263-286.
- Hoppe, M., Westerberg, M., & Leffler, E. (2017). Educational approaches to entrepreneurship in higher education: A view from the Swedish horizon. *Education+ Training*, 59(7/8), 751-767.
- ISCED. (2013). *ISCED FIELDS OF EDUCATION AND TRAINING: UNESCO Institute for Statistics*.
- Jamieson, I. (1984). Education for enterprise. *CRAC*, 19-27.
- Jones, C., & English, J. (2004). *A contemporary approach to entrepreneurship education*.
- Kozlinska, I., Rebmann, A., & Mets, T. (2023). Entrepreneurial competencies and employment status of business graduates: the role of experiential entrepreneurship pedagogy. *Journal of Small Business & Entrepreneurship*, 35(5), 724-761.
- Kyrö, P. (2005). Entrepreneurial Learning in a Cross-Cultural Context Challenges Previous Learning Paradigms? In P. K. C. Carrier (Ed.), *The dynamics of Learning Entrepreneurship in a Cross-Cultural University Context* (pp. 68-103): University of Tampere Research Centre for Vocational and Professional Education.
- Lackéus, M. (2013). *Developing entrepreneurial competencies-an action-based approach and classification in education*.

- Lackéus, M. (2015). *Entrepreneurship in education: What, why, when, how*. Background paper.
- Pittaway, L., & Cope, J. (2007). Entrepreneurship education: A systematic review of the evidence. *International small business journal*, 25(5), 479-510.
- Rahman, H., Hasibuan, A. F., Syah, D. H., Sagala, G. H., & Prayogo, R. R. (2022). Intrapreneurship: As the outcome of entrepreneurship education among business students. *Cogent Education*, 9(1), 2149004.
- Rasmussen, A., & Nybye, N. (2013). Entrepreneurship education: progression model. Odense: Young Enterprise Denmark. *Lokaliseret på dansk den*, 25(3), 1.
- Scott, J. M., Penaluna, A., & Thompson, J. L. (2016). A critical perspective on learning outcomes and the effectiveness of experiential approaches in entrepreneurship education: do we innovate or implement? *Education+ Training*, 58(1), 82-93.
- Tan, S. S., & Ng, C. (2006). A problem-based learning approach to entrepreneurship education. *Journal of Education and Training*, 48, 416-428.
- Yeung, S. M.-C. (2015). A mindset of entrepreneurship for sustainability. *Corporate Ownership and Control*, 13(1CONT 7), 797-811.